

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES AS A FACTOR FOR IMPROVING THE TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE MEDICAL INDUSTRY

Стаття присвячена одній з актуальних проблем використання сучасних освітніх технологій у вищій освіті. Вважається, що сучасні освітні технології мають сприяти загальному розвитку особистості, індивідуального досвіду, формуванню її світоглядної культури, творчості. Зазначено, що проблема застосування педагогічних технологій у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця медичної галузі недостатньо вивчена щодо питання вибору ефективних педагогічних технологій, доцільності їх застосування в навчальному процесі та потребує практичної розробленості. Установлено, що будь-яка технологія здебільшого спрямована на реалізацію наукових положень, ідей, теорій у практиці. Основна увага зосереджується на розкритті сутності понять «педагогічна технологія», «технологія навчання» та їх місця в професійній підготовці майбутніх фахівців медичної галузі. Проаналізовано поняття «технологія навчання», «педагогічна технологія». Розглянуто, що педагогічна технологія відображає тактику реалізації освітніх технологій. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури можна також акцентувати, що педагогічні технології забезпечують перетворення педагогічного процесу в освітній установі на цілеспрямовану діяльність усіх його суб'єктів. Акцентовано, що і сьогодні більшість науковців досліджують змістовну наповненість, функціональність та шляхи використання даного поняття. Зазначено, що особливістю «технологія навчання» є її реалізація через зміст навчальної дисципліни. Обґрунтовується вибір ефективних педагогічних технологій для підготовки майбутніх фахівців медичної галузі, серед яких проєктна технологія, розвивальна технологія та технологія проблемного навчання. Доведено, що застосування педагогічних технологій як універсального засобу навчального процесу підготовки фахівців медичної галузі, дозволяє забезпечити якісні зміни у системі їх фахової підготовки.

Ключові слова: технологія, освітня технологія, педагогічна технологія, технологія навчання, фахівець медичної галузі.

The article is devoted to one of the actual problems of using modern educational technologies in higher education. It is believed that modern educational technologies contribute to the general development of the personality, individual experience, the formation of its worldview culture, creativity. It is noted that the problem of using pedagogical technologies in the process of professional training of a future specialist in the medical field is not sufficiently studied regarding the issue of choosing effective pedagogical technologies, the expediency of their use in the educational process, and needs practical development. It has been established that any technology is mostly aimed at the implementation of scientific provisions, ideas, and theories in practice. The main focus is on revealing the essence of the concepts «pedagogical technology», «learning technology» and their place in the professional training of future specialists in the medical field. The concept of «learning technology», «pedagogical technology» is analyzed. It is considered that pedagogical technology reflects the tactics of implementing educational technologies. Based on the analysis of the psychological and pedagogical literature, it can also be emphasized that pedagogical technologies ensure the transformation of the pedagogical process in an educational institution into the purposeful activity of all its subjects. It is emphasized that even today most scientists are investigating the content, functionality and ways of using this concept. It is noted that the feature of «learning technology» is its implementation through the content of the educational discipline. The choice of effective pedagogical technologies for the training of future specialists in the medical field is substantiated, including project technology, developmental technology, and problem-based learning technology. It has been proven that the use of pedagogical technologies as a universal means of the educational process of training specialists in the medical field allows ensuring qualitative changes in the system of their professional training.

Key words: technology, educational technology, pedagogical technology, learning technology, specialists in the medical field.

УДК 378.016:616.31
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/74.42>

Халло О.Є.,
канд. мед. наук,
доцент кафедри гістології, цитології
та ембріології
Івано-Франківського національного
медичного університету

Постановка проблеми. Професійне становлення майбутнього фахівця медичної галузі є продуктивним процесом, який забезпечує розвиток і саморозвиток особистості та спрямований на формування важливих професійно якостей. Суть реформування медичної освіти полягає у забезпеченні особистісного розвитку майбутнього фахівця, удосконаленні змісту його підготовки з метою компетентного оволодіння практичним досвідом.

Глобалізація суспільних процесів закономірним чином обумовлюють введення людини у складну систему соціальних відносин, спонукають її до

нестандартних і швидких рішень. Саме тому запровадження педагогічних технологій в освіті необхідне для подолання консерватизму в підходах до навчальної діяльності майбутніх фахівців медичної галузі та процесу мислення в навчальній діяльності студентів.

Розвиток педагогічних технологій в Україні та упровадження їх у практику вітчизняних медичних закладів вищої освіти дозволяють розвинути у майбутніх фахівців пізнавальну активність, самостійність та здатність до творчості. Відтак, педагогічні технології слід розглядати як реалізацію на практиці попередньо спроектованого процесу

навчання та, як досягнення цілей і способів управління цим процесом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питаннями технологічного підходу до навчання та використання в навчальному процесі педагогічних технологій займалися В. Беспалько, В. Бондар, І. Дичківська, С. Падалка, О. Пехота, О. Пометун, М. Євтух, І. Зязюн, А. Нісімчук, І. Осадченко, І. Смолюк, Л. Столяренко, О. Шпак та ін. У зарубіжній педагогічній теорії та практиці проблеми педагогічних технологій подоно в дослідженнях таких учених як М. Кларк, Ф. Персиваль, Г. Еллінгтон, П. Мітчелл, М. Вулман, С. Сполдінг, С. Ведемейєр, Р. Томас та ін.

Теоретичні та практичні аспекти використання педагогічних технологій в організації навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти досліджувалися багатьма вченими І. Богданова, С. Загребельний, О. Корносенко, О. Прохорова та ін.

У педагогічних дослідженнях виокремилось декілька основних підходів науковців щодо розуміння педагогічної технології (В. Беспалько, С. Вітвицька, О. Дубасенюк, та ін.). Учені (В. Беспалько, В. Бондар, І. Зязюн, А. Нісімчук, Н. Нічкало, О. Падалка, О. Пехота, І. Підласий, С. Сисоєва, та інші) розглядають педагогічну технологію, як систему, модель, діяльність та сукупність дій її учасників.

Застосування педагогічних технологій при підготовці майбутніх медичних працівників розкрили Л. Манюк, Л. Пиріг, Т. Рудницька, М. Філоненко, Л. Чорнобрива та ін. Особливості професійної підготовки майбутніх стоматологів досліджували М. Остафійчук, В. Батіг, А. Бамбуляк, Л. Лопушня.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне напрацюванням вітчизняних науковців, слід усе ж таки визнати, що проблема застосування педагогічних технологій у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця медичної галузі не знайшла свого повного відображення в педагогічній літературі. Недостатньо вивчено питання вибору ефективних педагогічних технологій та доцільність їх застосування в навчальному процесі підготовки майбутніх фахівців медичної галузі.

Метою статті є теоретично обґрунтування доцільності застосування педагогічних технологій у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця медичної галузі.

Завдання дослідження: уточнити сутності понять «педагогічна технологія», «навчальна технологія»; узагальнення даних щодо шляхів застосування педагогічних технологій у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців медичної галузі.

Методи дослідження. У ході дослідження використано теоретичні методи дослідження, а саме:

узагальнення, синтез, пояснення – для уточнення ключового термінологічного апарату дослідження; аналіз сутності та особливостей використання сучасних педагогічних технологій в освітньому процесі – для з'ясування ролі інноваційних педагогічних технологій в професійній підготовці майбутніх фахівців медичної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Насамперед з'ясуємо поняття «педагогічна технологія», «технологія навчання». Будь-яка технологія певною мірою спрямована на реалізацію наукових ідей, положень, теорій у практиці. Тому педагогічна технологія займає проміжне положення між наукою і практикою, оскільки функціонує і як науковий підхід, що досліджує найбільш раціональні шляхи навчання, і як система способів, принципів, що регулюють процес навчання, і як реальний процес навчання.

У психолого-педагогічній літературі ми знаходимо різні трактування поняття «педагогічна технологія» як: система методів і прийомів викладання; напрям у дидактиці; модернізація дидактичної системи тощо. У словникових джерелах технології навчання розглядаються як «галузь застосування системи наукових принципів до програмування процесу навчання й використання їх у навчальній практиці з орієнтацією на детальні цілі навчання, які припускають їх оцінювання» [2, с. 331].

За твердженням В. Ортинського, педагогічна технологія є комплексною системою, що має безліч упорядкованих операцій і дій, які забезпечують змістовні, процесуальні та інформаційно-предметні аспекти, спрямовані на формування особистісних якостей студентів, засвоєння знань та отримання професійних умінь, що передбачені цілями навчання [7].

Низка науковців (О. Падалка, А. Нісімчук, І. Смолюк, О. Шпак) поняття «педагогічна технологія» розглядають як «системне використання принципів організації навчального процесу на основі досягнень психології, педагогіки, теорії управління та менеджменту, соціології які сприяють розробці таких засобів навчання, що підвищують ефективність навчального процесу» [10, с. 55]. Натомість С. Сисоєва стверджує, що «педагогічні технології повинні відповідати основним методологічним вимогам: концептуальність, системність, керованість, ефективність, відтворюваність» [4, с. 662].

На думку Н. Наволокової, педагогічна технологія сприяє забезпеченню досягнення певних завдань, підвищує ефективність навчально-виховного рівня та є одним із напрямів педагогічної науки (прикладна педагогіка) [5, с. 10–11]. М. Левківський вважає, що педагогічні технології дозволяють змінити соціальну й навчальну мотивацію студентів, сприяють розвитку самостійності, пізнавальної активності та здатності до творчості, що

допомагає формуванню їхньої професійної спрямованості [6].

I. Дичківська розглядає педагогічну технологію як поетапність і координованість дій, що зорієнтовані на досягнення позитивних результатів; декомпозиція навчального процесу; обов'язковість виконання передбачених процедур і операцій. Звертає увагу на її рівневість: де перший рівень є загально-педагогічний (алгоритм діяльності суб'єктів і об'єктів процесу). Другий рівень – предметно-методичний (поєднує в собі засоби й методи для реалізації визначеного змісту навчання й виховання в межах цілої системи або одного чи кількох предметів). Третій рівень – модульна або локальна (технологія розв'язання певних дидактичних і виховних завдань) [3, с. 14].

Науковий пошук понятійного поля зазначених понять знаходимо у дослідженнях I. Зязюна та О. Пехоти. На думку науковців, педагогічна технологія відображає тактику реалізації освітніх технологій. Їй притаманні загальні риси функціонування педагогічного процесу до яких відносяться технологія проблемного, модульного, особистісно орієнтованого навчання тощо.

Щодо поняття «технологія навчання» автори вважають його більш вузьким поняттям, що відбувається в межах конкретного навчального матеріалу (теми, розділу, навчальної дисципліни) [8; 9].

I. Богданова також зауважує, що «технологія навчання» є більш вузьким поняттям та відображає певний шлях оволодіння навчальним матеріалом у межах теми, курсу, предмету. Авторка стверджує, що технологія навчання поєднується з частковими методиками викладання навчальних курсів, предметів. Вона має на меті максимально оптимізувати організацію навчального процесу [1, с. 8].

Отже, зробивши теоретичний аналіз дефініцій «педагогічна технологія» та «технологія навчання», ми дійшли висновку, що більшість науковців трактують їх по різному та пропонують свої визначення видів і груп. Так, М. Фіцула пропонує такий поділ технологій навчання: інформаційні й ігрові технології, диференційованого й проблемного навчання, особистісно-орієнтоване навчання та кредитно-модульна технологія [11, с. 171].

У межах нашого дослідження ми вважаємо за необхідне підкреслити, що педагогічна технологія має базуватися на своїх концептуальних підходах, які враховують загальні методологічні підходи, принципи організації навчального процесу, зміст та цілі навчання, форми, засоби і методи навчання.

Аналіз літературних джерел і власний досвід дозволяють виокремити серед них такі, які, на нашу думку, максимально сприятимуть формуванню професійної компетентності майбутніх лікарів. Проаналізуємо деякі з них, це зокрема: проєктна технологія, розвивальна технологія та технологія проблемного навчання.

Проєктування процесу формування професійної компетентності у майбутніх фахівців медичної галузі повинна, з одного боку, сприяти ефективності навчального процесу, а з іншого – спрямованість технології на отримання результату: сформованість у майбутніх фахівців медичної галузі їх професійної культури. При цьому слід пам'ятати, що формування знань, умінь і навичок у навчально-професійній сфері відбувається не лише в аудиторіях а і під час безпосереднього спілкування з пацієнтами. Ця технологія дозволяє: орієнтацію процесу навчання на особистість майбутнього медичного працівника як носія загальнолюдських та професійних цінностей; формування мотивації студентів до самостійної роботи; прагнення до постійної самоосвіти й самовдосконалення; формування умінь та навичок самостійної роботи майбутніх фахівців медичної галузі.

Розвивальна технологія навчання сприяє формуванню у майбутнього фахівця потребу до подальшого пізнання і самостійних дій, розвиває певні навички і творчі здібності та базується на принципах цілеспрямованості у визначенні складності постановки і шляхів вирішення завдання. Мета технології розвивального навчання полягає в тому, що студент самостійно обирає шляхи опрацювання навчального матеріалу зокрема, спонукає до самостійного пошуку методів обстеження пацієнта а викладач допомагає забезпечити розвиток фахових компетентностей майбутнього фахівця медичної сфери.

Проблемне навчання створюється на основі проблемної мотивації та потребує моделювання навчального матеріалу, що подається у вигляді ланцюга проблемних ситуацій. Таке навчання передбачає керівництва з боку викладача та активної самостійної роботи студентів, у результаті чого відбувається розвиток творчих здібностей, оволодіння професійними знаннями, навичками і вміннями. Проблемні ситуації створюються під час реалізації всіх форм організації освітнього процесу через педагогічне моделювання. На таких заняттях у студентів формуються певні дослідницькі вміння та наукові знання у медичній галузі. Побудова освітнього процесу на таких засадах сприяє ефективному опануванню студентами фахових компетентностей та дає їм змогу самореалізуватися вже під час навчання в медичному університеті.

Висновки. Отже, застосування педагогічних технологій таких, як: проєктна, розвивальна та технологія проблемного навчання в процесі підготовки фахівців медичної галузі сприяє підвищенню конкурентоспроможності майбутнього фахівця та дозволяє забезпечити якісні зміни у системі їх фахової підготовки. Завдяки застосуванню педагогічних технологій у підготовці

майбутніх фахівців медичної галузі створюються умови для формування та розвитку професійних знань, умінь та навичок щодо вирішення професійних проблем, готовності діяти в умовах, що змінюються. Використання педагогічних технологій слугуватиме базисом у процесі професійної підготовки майбутнього медичного працівника.

Перспективи подальших досліджень.

В подальшому планується експериментально перевірити ефективність використання сучасних педагогічних технологій при викладанні навчальної дисципліни «Гістології, цитології та ембріології».

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Богданова І. М. Модульний підхід до професійно-педагогічної підготовки вчителя: монографія. Одеса: Маяк, 1998. 284 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К., 1997. 376 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
4. Енциклопедія освіти / головний ред. В. Г. Кремень ; Академ. пед. наук України. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
6. Левківський М. В. Інноваційні навчальні технології *Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів*: навчальний посібник / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Житомир. держ. пед. ун-тет, 2001. С. 12–18.
7. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. Види педагогічних технологій. URL: http://pidruchniki.com/17190512/pedagogika/vidi_pedagogichnih_tehnologiy (дата звернення 15.08 2024р.)
8. Освітні технології: навч.-метод. посібник / Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О. М. та ін.; за ред. О. М. Пехоти. Київ : А.С.К., 2001. 256 с.
9. Педагогічна майстерність: підручник / Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф. та ін.; за ред. І. А. Зязюна. К. : Вища шк., 1997. 349 с.
10. Педагогічні технології / Падалка О. С., Нісімчук А. М., Смолюк І. О., Шпак О. Т. Київ, 1995. 253 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2006. 382 с.